

Členstvo v gangoch a nevhodných partiách

POPIS

Stav hodnotovo neupevnenej spoločnosti a slobody alebo hodnotovej prázdnoty sa premieta do formovania životnej orientácie mládeže. Dospievajúci sa zvnútorňované pseudohodnoty, resp. vzniknuté vákuum snažia nejakou naplniť, či vyjadriť, a to často smerovaním k rôznym problémovým skupinám alebo sektám, čo vytvára ideálne podhubie vzniku nežiaducich spoločenských (sociálnopatologických) javov.

Detské gangy, alebo u nás skôr zaužívaný pojem závadové partie sú party, bandy, zoskupenia tvorené z detí, ktorých charakteristickým znakom je deštruktívne správanie sa a zločinecká kariéra. Deti, za ktorými stojí gang si dokazujú, že majú väčšiu silu, svaly a vzájomne sa povzbudzujú k väčšej odvahe a brutalite. Zákon gangov hovorí, že čím agresívnejší a brutálnejší čin jednotlivec vykoná, tým vyššie postavenie bude v hierarchii mať.

Mnohé deti vstupujú do gangu z nudy a osamelosti. Mnohé sa k takýmto skupinám pridávajú z dôvodu, že ich nikto nemá rád a nikto sa im nevenuje. Niektoré hľadajú vzrušenie, dobrodružstvo, a myslia si, že gang ho ponúka. Iné zasa túžia po spoločnosti a sú vďační aj za takú, akú našli. Veľakrát ide dokonca o malé deti, ktoré sa pridávajú k detským gangom. Takéto deti, aktívne organizované v gangoch môžu byť zvlášť nebezpečné, pretože pestujú zločinnosť pre zločinnosť a snažia sa starším deťom v gangoch vyrovnáť, dokonca ich v brutalite aj prekonávať. Stáva sa, že sú ozbrojené nožmi ako aj ich starší „hrdinovia“ a domnievajú sa, že ak ich budú používať získajú „mužnosť“ a prestíž rýchlejšie. Motívom k útoku gangov môže byť aj úplná banalita, napr. že je teplo, že je utorok, alebo že sa niekto na niekoho len nepekne pozrie.

Gangy sa organizujú aj na základe rasového pôvodu, ale aj na základe rôznych špecializácií napr. na futbalové gangy, ktoré sa zameriavajú najmä na skupinové bitky medzi fanúšikmi počas a po skončení futbalového zápasu, ďalej na pouličné gangy ktoré ničia majetok, rozbíjajú výklady, vysypajú, alebo podpaľujú smetné nádoby, ničia autá a dopravné značky. Jestvujú aj rasisticky motivované gangy i detské zlodejské gangy, ktoré okrádajú najmä starých bezbranných či osamelých ľudí na uliciach. Deti v gangoch sa rady predvádzajú tým najhorším spôsobom proti ľudskosti i materiálnym hodnotám. Charakteristickým znakom gangov je aj to, že majú svoje vymedzené teritória, kde prítomnosť iných gangov neznesú a v prípade ich narušenia prichádza k brutálnym bitkám.

MOŽNÉ PRÍČINY VZNIKU A PRETRVÁVANIA

Do gangov sa zoskupujú deti z rôzneho sociálno-patologického prostredia neúplných rodín, alebo výchovne zlyhávajúceho rodinného prostredia. Patria sem rodiny, kde je

na dennom poriadku alkoholizmus, domáce násilie, týranie, zneužívanie, podvádžanie, kradnutie, ubližovanie iným, kde sa žije záhaľčivým spôsobom života a kde majú miesto aj časté vulgarizmy. Takýmto rodičom je pritom úplne jedno, že toto všetko robia pred deťmi, pričom sa stávajú pre dieťa zlým vzorom.

Deti z takého prostredia sú nahnevané na celý svet, ktorému to „musia vrátiť“. Zlosť ešte nedokážu obrátiť proti násilníkovi v rodine, preto vyhľadávajú bandy, ktoré im ponúkajú väčšiu silu a kde si potom môžu ventilovať nazbieranú vnútornú zlosť na kohokoľvek kto sa im postaví do cesty. Stáva sa dosť často, že v neskoršom veku, keď dospejú sa nazbieraná zlosť otočí voči vlastným rodičom.

Patria sem aj deti, o ktoré sa rodina vôbec nezaujíma, alebo sa zaujíma len veľmi sporadicky a účelovo, sú pre ňu skôr príťažou ako požehnaním.

Ďalšou príčinou vzniku členstva detí v gangoch môže byť aj neschopnosť rodičov venovať sa deťom, či dokonca neschopnosť vychovávať. Niektorí rodičia nevedia ako vychovávať deti, pretože nemajú odpozorované, ani prevzaté vzory ako to správne robiť. Keď aj nejaké z minulosti majú, tak môžu byť deformované. Mnohokrát reagujú chaoticky, podľa nálady, spontánne čo môže u detí vyvolávať zmätok. Deti z takéhoto prostredia skôr či neskôr utekajú a môžu hľadať útočisko aj v detských bandách.

Významnou príčinou úniku detí z rodín do náručia rôznych gangov a zoskupení môže byť aj dvojstrannosť (ambivalentnosť) vo výchove. Na jednej strane bezmedzné zakazovanie čohokoľvek a vzápätí úplný súhlas môcť robiť čokoľvek, ísť kdekoľvek, kedykoľvek a s kýmkoľvek. Ambivalentnosť vo výchove znamená aj to, že otec vychováva jedným spôsobom, mama úplne iným, opačným. Niekedy ide o schváľnosť, niekedy o kupovanie si detí najmä počas rozvodového konania, alebo po rozvode na čo doplatia zasa iba deti. V takýchto situáciách bývajú deti za dobré správanie potrestané alebo naopak zlé správanie sa prehliada. V krajnom prípade sú deti k zlému správaniu povzbudzované rodičmi. Dieťa má z takéhoto prístupu zmätok, z ktorého má túžbu unikať. Utiect' všade, len nie zostať v danom rodinnom prostredí. Únikom môžu byť gangy, ktoré „alternatívne rodinné prostredie“ ponúkajú.

Sú, žiaľ, aj rodičia, ktorí deti dokonca podporujú, povzbudzujú k agresívnemu správaniu k ostatným deťom, rovesníkom, susedom, učiteľom, či zvieratám. Myslia si, že ich takto pripraví na život, ktorý sa s nimi maznať nebude. Namiesto toho ich však krok po kroku pripravujú na sólovú, alebo skupinovú kariéru kriminálnika v rôznych bandách.

Príčina toho, že deti hľadajú útočisko v gangoch, môže byť aj chudoba rodiny a deti si tak chcú cez bandu a krádeže niečo zabezpečiť, dopriať. Paradoxom je, že príčinou môže byť aj prílišné bohatstvo. Nedostatok potrebného času zo strany rodičov, ktorí sa venujú najmä biznisu môže dieťa naplniť túžbou po dobrodružstve, ktoré hľadajú práve v gangoch.

Dôsledkom aktívnej účasti detí v gangoch a ich následnej trestnej činnosti môže byť zahájenie dohľadu sociálneho kurátora, v závažnejších a pretrvávajúcich prípadoch aj ich odňatie z rodín v rámci neodkladných opatrení na základe rozhodnutia súdu. Deti sú potom umiestňované do diagnostických centier, do liečebno-výchovných sanatórií, neskôr do centier pre deti a rodiny v rámci špecializovaných samostatných skupín pre deti s poruchami správania, do reedukačných centier, alebo v najhoršom prípade aj do ústavu na výkon väzby pre mladistvých, čo v konečnom dôsledku znamená zničený život už v detstve.

VÝCHOVNÉ CHYBY

Ak sú narušené citové vzťahy medzi rodičom a dieťaťom, dospelávajúci môže začať vyhľadávať, ba dokonca aj zakotviť v rôznych mimorodinných zoskupeniach, zväčša protispoločensky orientovaných, kde hľadá prirodzenú náhradu za emocionálny deficit.

Deti sa už od útleho detstva učia napodobňovaním. Pokiaľ sa táto zákonitosť zanedbá a dieťa si osvojí antivzory, bude sa už preučať veľmi ťažko. Navyše hrozí, že takéto správanie bude v budúcnosti nekriticky prenášať na vlastné deti.

To isté platí aj pri osvojovaní si návykov dieťaťa od rodiča, ako si zorganizovať svoj deň. Ak to rodič nevie, nedokáže, nemôže to ako štafetu odovzdať ďalej ani vlastnému dieťaťu, ktoré si potom nevie zaradiť, usporiadať jednotlivé činnosti a takýto stav môže pretrvávať až do dospelosti. Neskôr takýto zmätok odovzdá aj svojim deťom.

Niektoré mamičky, ktoré sú na materskej dovolenke namiesto toho, aby sa snažili už od narodenia deťom vstúpiť určitý poriadok, postupnosť, pravidelnosť, si často robia po svojom. Zatelefonoje im napr. kamarátka a už ide s dieťaťom na návštevu, bez ohľadu na to, či malo spať, malo ísť na prechádzku, alebo sa malo kúpať atď. Malé dieťa sa musí chtiac-nechtiac podvoliť rodičovi. Pokiaľ chýba poriadok a určitá pravidelnosť, najmä u malých detí badať že sú roztekané a nepokojné pretože nevedia odhadnúť čo sa bude diať a čo bude nasledovať.

Ďalšou vážnou chybou, ktorá môže predznamenať, že dieťa bude vyhľadávať nejaké partie, či zoskupenia s kriminálnym pozadím je, že nevie zmysluplne tráviť voľný čas. Práve rodič je tou prvou osobou, ktorá mu má ponúknuť rôzne alternatívy ako to robiť a zároveň ho varovať čo je nevhodné, alebo nebezpečné. Treba si uvedomiť, že práve rodič je pre dieťa vzorom a príkladom. Ak to nechce, nevie, nedokáže, iniciatíva „iných“ sa ponúka veľmi rýchlo.

Závažným problémom je aj absencia režimu, alebo poriadku dňa. Ako ho musí mať rodič, musí ho mať aj dieťa. Každý musí mať naprojektovaný priebeh celého dňa, aby prebehol optimálne, plnohodnotne, aby všetko čo sa má splniť a udiť, sa aj splnilo a udialo. Režim dňa musí byť kombinovaný s disciplínou, sebadisciplínou i odriekaním. Musí mať pevné pravidlá, svoj logický začiatok i koniec, ale aj stanovené dôsledky, ak sa poruší. Najskôr musia byť splnené povinnosti a potom môže prísť oddych aj zábava.

Stanovenie pravidiel nebude fungovať, ak ich nebudú dodržiavať tí, ktorí ich vytvorili, alebo sú stanovené tak, že ich ani nie je možné dodržať. V takom prípade by sa sami tvorcovia v očiach detí a mládeže znemožnili skôr, ako by chceli niečo začať presadzovať. Dospelí si musia uvedomiť a najmä uveriť, že deti sú veľmi vnímavé, pozorné a citlivé. Preto by sa mali príkladne správať za každých okolností, i keď si momentálne myslia, že ich nikto vidieť nemôže. Deti veľmi rýchlo vycítia, odhalia pretváрку.

NÁPRAVA A RIEŠENIA

Prvá a zásadná vec je vytvoriť a udržiavať láskyplné rodinné prostredie. Dieťa musí vnímať, že je milované, prijímané v užšom rodinnom prostredí i širšej rodine už od malička.

Je zrejmé, že do výchovy významne zasahuje aj hektickosť doby a konzumný spôsob života, kedy sa všetko pod zámkou racionalizácie a modernizácie akosi urýchľuje na úkor prirodzeného rodinného života. Potom je poznačené aj dozrievanie

detí, čo sa napokon odráža na celkovej nekvalite v mnohých oblastiach života človeka, aj celej spoločnosti. Rodina a dieťa však nemusia zákonite podľahnúť týmto trendom a vedia si vytvoriť chránenú zónu, kde platia len ich pravidlá. Nie všetko čo sa ponúka a čo prináša doba je človek povinný nekriticky prevziať, alebo osvojiť si, má právo aj na vlastné rozhodnutia, postoje i život.

Dospelí by teda mali byť takými, akými by chceli vychovať novú generáciu. Sú prvými dospelými, s ktorými je dieťa v kontakte, a od ktorých začína „nasávať“ životnú múdrosť, preberať vzory správania, komunikácie, jednania. Rodičia nemajú žiadne právo očakávať od svojich detí pokroky, či úspech, ak sú sami vo svojom vnútri v príkrom rozpore so všetkým, čo robia. Celé ich snaženie napokon prinesie sklamanie aj v celom výchovnom úsilí. Rodičovský príklad pôsobí na výchovu detí oveľa intenzívnejšie, než čokoľvek iné.

Zo strany rodičov vo vzťahu k dieťaťu je dôležité: získať si jeho dôveru a naučiť sa umeniu počúvať, investovať čas, hovoriť s ním o jeho problémoch; predchádzať nude, nedostatku záujmových aktivít dieťaťa. Ďalej je dôležité vytvoriť rodinné pravidlá spolužitia a dodržiavať ich, posilňovať sebavedomie dieťaťa, poznať spoločnosť priateľov dieťaťa a pomáhať dieťaťu prijať hodnoty, ktoré mu umožnia odmietajú alternatívne deštruktívne sociálne zoskupenia, bandy a celkovo sociálno-patologické správanie...

Ak sa zamyslíme nad otázkou, k čomu môže v každodennom živote rodiny pomôcť pravidelnosť činností, alebo kvalitné a účelné usporiadanie dňa, aký to má vlastne význam či zmysel? Odpoveďou je, že dieťa napr. vie kedy a koľko sa ktorej činnosti venovať, získava odhad. Navyše je vedené k tomu, že si dokáže činnosti zaradiť, je zodpovednejšie, učí sa postupne organizovať činnosti samo tak, aby nezodpovedali len vlastným záujmom, ale aj povinnostiam.

Okrem láskyplného rodinného prostredia by každá rodina mala mať pevný poriadok záväzný pre všetkých jej členov a všetkými taktiež dôsledne zachovávaný. Zmyslom výchovy nie je len poslušnosť, ale aj uvedomelá disciplinovanosť, ku ktorej vedie pravidelné, presné, rozumné a účelné usporiadanie života dieťaťa, usporiadanie dňa. Zodpovední rodičia by mali dbať, aby nepúšťali deti do prostredia s cudzími ľuďmi, ktoré je neznáme, nepreskúmané. Rozumné je priviesť deti do takého prostredia, v ktorom by sa začali sami pohybovať a rodič by ich mohol z diaľky nebadane pozorovať. Samozrejme sú tu aj vekové aspekty a otázky dôvery, no myslím si, že až vo vyššom veku s tým, že by sa zároveň určili časové limity – dokedy a podmienky - u koho bude, uviesť adresu, dať telefónne číslo, informáciu, či ide o známych a pod.

Je zřejmé, že zo začiatku musí dieťaťu činnosti zorganizovať rodič. Svojím správaním robiť vzor, aby malo od koho tieto sociálne kompetencie kopírovať, preberať a neskôr ich samo dokázalo uplatňovať. Najprv s výrazným zásahom rodiča, postupne s menším a napokon úplne bez zásahu rodiča, čomu sa hovorí osamostatnenie a pripravenosť na život.

ODPORÚČANIA, ODKAZY A KONTAKTY

V prípade podozrenia, že vaše dieťa je v bande, nejakej závadovej partii, o ktorej ste presvedčení, že ich aktivity sú zamerané deštruktívne, že organizovane ubližujú iným, ničia majetok a pod., netreba si pred tým zakrývať tvár. Čím v mladšom veku sa takýto problém podchytil, tým bude riešenie úspešnejšie. V každom prípade si treba u dieťaťa začať budovať dôveru, no postupne a systematicky, nie odrazu a za každú cenu čo by ho mohlo v komunikácii odradiť. Takýto problém si vyžaduje intenzívnu spoluprácu rodič – dieťa a inštitúcia, ktorou môžu byť aj centrá

pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie. Mnohokrát, žiaľ, už musia do procesu úpravy stavu vstúpiť aj sociálni kurátori, čo však neznamená nevyhnutnú katastrofu, ak sa spoločnými silami podarí celý deštruktívny proces zastaviť a dostať správanie dieťaťa pod kontrolu. Pre deti, ktoré už „zakúsili“ realitu gangov, bánd, či závadových skupín ponúkame jedinečný program pre deti s poruchami správania v rámci Klubov CPPPaP. Samozrejme, že najlepšou prevenciou je, aby žiadna podobná situácia nevznikla a deti sa nikdy nedostali a nemuseli dostať na šikmú plochu.

Literatúra:

Hroncová, Jolana – Emmerová, Ingrid. 2004. *Sociálna pedagogika*. 1. vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela Pedagogická fakulta, 2004. 280 s. ISBN 80-8083-028-2.

JEDLIČKA, Richard – KOŤA, Jaroslav. 1998. *Aktuální problémy výchovy. Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1998. 169 s. ISBN 80-7184-555-8.

KOENIG, Larry J. 2004. *Chytrá výchova*. 1. vyd. Praha : Portál, 2004. 184 s. ISBN 80-7178-780-9.

Kratochvílová, Emília. 1999. *Globalizácia a výchova vo voľnom čase*. In *Quovadis výchova...? zborník z teoreticko-metodického seminára organizovaného luventou v dňoch 28. – 30. apríla 1999 na tému: Poslanie výchovy v kontexte globálnych zmien*. Bratislava : luventa, 1999, s. 144-151.

KUNÁK, Stanislav, 2019. *Kniha: Vybrané možnosti primárnej prevencie negatívnych vplyvov na deti a mládež*. 1. vyd. Hlohovec: DAVIDknihy, 2019. ISBN 978-80-972464-2-6.

MATĚJČEK, Zdeněk – DYTRYCH, Zdeněk. 1997. *Jak a proč nás trápí děti*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. 187 s. ISBN 80-7169-587-4.

NAKONEČNÝ, Milan. 2000. *Sociálnipsychologie*. 1. vyd. Praha : Academia, 2000. 287 s. ISBN 80-200-0690-7.

Ondrejkovič, Peter. 1997. *Negatívne stránky individualizácie mládeže*. 1. vyd. Bratislava: Pedagogická fakulta UK, 1997. 97 s. ISBN 80-88868-17-3.

WILKERSON, David – SHERILLOVCI John&Elizabeth. *Thecross and theswitchblade*. 1. vyd. Hlohovec: Vydavateľstvo DAVIDknihy, 2018. 196 s. ISBN 978-80-89986-02-6.

